

MINISTERSTWO RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

DEPARTAMENT POMOCY I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. +48 22 661 12 77, fax +48 22 661 12 76

www.gov.pl/rodzina, e-mail: sekretariat.dps@mrpips.gov.pl

DPS-I.055.12.2020.MDR
DDP.II.055.74.1.2020.NK

Warszawa, 21 października 2020 r.

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), w związku z petycją w sprawie zmiany definicji dochodu, na podstawie którego ustala się prawo do świadczeń z pomocy społecznej, proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Zasady i tryb przyznawania świadczeń z pomocy społecznej reguluje ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507, z późn. zm.).

W ww. ustawie wymienia się kilka rodzajów świadczeń, zarówno pieniężnych jak i niepieniężnych, których przyznanie uzależnione jest od spełniania określonych przesłanek. Prawo do świadczeń pieniężnych udzielanych na podstawie ww. ustawy ustala się przez porównanie dochodu osoby lub rodziny z odpowiednim kryterium dochodowym. Obok kryterium dochodowego powinien wystąpić co najmniej jeden z powodów wymienionych w art. 7 pkt 2-15 ww. ustawy np. bezrobocie, bezdomność, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba i inne.

Ubóstwo lub zła sytuacja materialna nie może być wyłączną, ani jedyną przesłanką udzielenia świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Od dnia 1 października 2018 r. kryterium dochodowe dla osoby w rodzinie wynosi 528 zł, zaś dla osoby samotnie gospodarującej 701 zł. Stosownie do art. 9 ustawy o pomocy społecznej, obowiązujące w pomocy społecznej kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej. Badania prognozy interwencji socjalnej dokonuje Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, który zajmuje się analizą koszyków dóbr i usług konsumpcyjnych, obliczaniem minimum egzystencji i minimum socjalnego.

Zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o:

- 1) miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych;
- 2) składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach;
- 3) kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

Natomiast w art. 8 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej wymieniono świadczenia, których nie wlicza się do dochodu ustalonego zgodnie z ust. 3 tego artykułu.

Pojęcie dochodu dla celów pomocy społecznej jest szerokie i zalicza się do niego przysporzenia „bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania”. Ustawodawca sprecyzował sposób obliczenia dochodu uprawniającego do otrzymania świadczeń pomocowych, wskazując w zamkniętym katalogu przychody podlegające odliczeniu od dochodu (obciążenia pomniejszające dochód) oraz świadczenia, których nie wlicza się do dochodu.

Odnosząc się do proponowanej zmiany definicji dochodu, poprzez pomniejszenie dochodu o wydatki poniesione na utrzymanie (czynisz, woda, śmieci, raty kredytów, bilety, leki) należy uznać, że proponowany kierunek zmian jest niezasadny.

Należy podkreślić, że jakakolwiek zmiana definicji wpływająca na prawo do świadczeń, w tym do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, powinna być oparta na uwarunkowaniach i świadczeniach tych jako całości, biorąc pod uwagę przede wszystkim cel regulacji.

Wynikająca z art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zasada subsydiarności stanowi jedną z fundamentalnych zasad pomocy społecznej. Celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wkracza więc dopiero w sytuacji gdy osoba/rodzina nie ma innych pozostałych możliwości zaspokojenia swoich niezbędnych potrzeb bytowych.

Dochód osiągniany przez osobę lub rodzinę jest kategorią świadcząca o zasobności oraz o możliwościach radzenia sobie z potrzebami życiowymi i pełnieniem ról społecznych. Należy wskazać, że rolą pomocy społecznej nie jest dostarczanie środków utrzymania ani pokrywania wszelkich wydatków, ale umożliwienie przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej oraz wspieranie w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 25 stycznia 2019 r., sygn. akt. I OSK 3257/18). Przepisy ustawy o pomocy społecznej nie zobowiązują organów pomocy społecznej do całkowitego i pełnego pokrywania wszelkich potrzeb osób wnioskujących.

W świetle powyższego - w oparciu o obowiązujące przepisy prawa - nie wydaje się zasadna zmiana przepisu w zakresie zaproponowanym w petycji.

Ponadto, w związku z zawartymi w petycji pytaniami informuję, że ustawa o pomocy społecznej nie zawiera regulacji zobowiązującej osobę ubiegającą się o przyznanie zasiłku stałego zarejestrowaną w urzędzie pracy jako osoba bezrobotna do wyrejestrowania się w celu otrzymania tego świadczenia, nie uniemożliwia też przyznania zasiłku stałego osobie zarejestrowanej w urzędzie pracy. Jednakże osoba, której przyznano zasiłek stały na podstawie art. 37 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej nie może korzystać ze statusu osoby bezrobotnej z uwagi na brzmienie art. 2 ust. 1 pkt 2 lit. i ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409, z późn. zm.). W przypadku utraty ubezpieczenia zdrowotnego przez osobę pobierającą zasiłek stały, która nie podlega obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu, składki na ubezpieczenie zdrowotne będzie opłacał ośrodek pomocy społecznej, zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 26 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Należy także wyjaśnić, że zgodnie z przepisami ustawy o pomocy społecznej organ ma obowiązek ustalenia sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej osób i rodzin ubiegających się o świadczenia z systemu pomocy społecznej. Art. 107 ust. 5b ww. ustawy określa, na podstawie jakich dokumentów ustala się sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny. Natomiast na podstawie art. 107 ust. 5d ww. ustawy w przypadku gdy okoliczności sprawy, mające wpływ na prawo do świadczeń, wymagają potwierdzenia innym oświadczeniem lub dokumentem niż wymienionym w ust. 5b, można domagać się takiego oświadczenia lub dokumentu. Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256, z późn. zm.) w toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

**Zastępca Dyrektora
Departamentu Pomocy
i Integracji Społecznej**

Malgorzata Szrajda